

ST.

4. MARS 1948
60. ÅRGANG
NUMMER 9-10

FRAM KRISTMENN FRAM

OLAV

INNHOILDSFORTEGNELSE:

DET FORENEDE EUROPA - BØNN TIL KRISTUS
ELLER FADEREN - BISKOPEN HOS PAVEN - TO
HYRDEBREV - KIRKENES VERDENS RÅD I AMSTER-
DAM - «SPEKTRUM» - PAVEN OM SOCIALE SPØRSMÅL

DET FORENEDE EUROPA

Av Svein Stoesen

En overdriver ikke ved å si at Europa i dag befinner seg i den alvorligste åndelige så vel som materielle krise siden Romerrikets fall — åndelig fordi den kristne religion og moral, som den europeiske kultur bygger på, ikke lenger er levende i store deler av de europeiske folk; og materielt fordi Europa, med sin lave levestandard som følge av krigen, står splittet overfor truselen fra de totalitære systemer.

Det problem som må løses nå er hvordan de europeiske folk skal unngå å bli tråkket ned i en ny krig mellom de to store og hvorledes en skal forsvare «the European way of life». Det er overveiende sannsynlig at med mindre de europeiske stater finner fram til en eller annen form for union, vil disse stater, som alle er svake sammenliknet med USA og USSR, bli innblandet på den ene eller annen side i en eventuell krig mellom stormaktene. Det er også sikkert at så lenge de europeiske stater står splittet, står de meget svakere overfor totalitær innflytelse enn tilfellet ville blitt om de hadde samlet seg i en sterk, liberal og fremskrittvennlig europeisk union.

I oldtiden var det ikke stor forskjell på begrepene Europa og verden. Europa betraktet seg selv som verden. De store oppdagelsesferdene i slutten av middelalderen brakte noen endring i dette forhold, men Europa fortsatte å betrakte seg selv som verdens midtpunkt helt ned til vår tid. Det trege og umåtelig store Russland lå der som en støtpute mot angrep fra

Asia. I syd og vest var Europa beskyttet av havet. Det hadde lite å frykte utenfra.

Men innen Europa selv var det nok av motsetninger. De tallrike fjellkjeder, havbukter og elver gjorde at de europeiske stater i stor utstrekning vokste fram uavhengig av hverandre. På grunn av de geografiske forhold hadde de ofte liten kommersiell så vel som kulturell forbindelse med hverandre. Noen europeisk samkjensle var derfor lite utviklet. Folgen var at når disse staters interesser kom i strid med hverandre, måtte det ofte føre til krig.

Det første internasjonale system som klarte å bevare freden for et lengere tidsrom var den Hellige Allianse av 1815 mellom Russland, Preussen, Østerrike og senere Storbritannia. Her hadde en bygd opp et balansesystem som hadde gode forutsetninger for å forebygge en stor krig. I øst hersket tsaren; Preussen holdt de nordtyske fyrstendommer sammen med hard hånd; i Mellom-Europa holdt Østerrikes Metternich orden på alle de forskjellige nasjonaliteter, og til og med i Sydøst-Europa hersket det en relativ ro under tyrkerne.

Men dette balansesystem bygget for en stor del på undertrykkelse av folkegrupper innen disse statsdannelser. Dynamiske nasjonale bevegelser spredte seg i midten av forrige århundre i Mellom-Europa, Italia og i Sydøst-Europa. Dette svekket sterkt Østerrike og det Tyrkiske Imperium, som utgjorde to av hjør-

VÅRE KIRKER på søn- og helligdager

KUNNGJØRINGER:

OSLO

St. Olavs kirke, Akersvegen 1.
Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61
(Prestegråd. og Biskopen 42 52 87).

Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.15: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høgmesse m. preken.
Kl. 19: Aftengudstjeneste.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.
Fransiskanerne, tlf. 68 08 68.

Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.
Kl. 17: Aftengudstjeneste.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.
Dominikanerne, tlf. 44 23 24.
Ingen gudstjenester. Se St. Katarina-hjemmet.

St. Katarina-hjemmets kapell,
Gjørstadgt. 8.

Kl. 8.15: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.
Kl. 18: Aftengudstjeneste.

Jesu Hjerte kapell, Nyv. 17, Stabekk.
Soknepresten, tlf. 53 77 35.

Kl. 9.05: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse.
Kl. 17.45: Aftengudstjeneste.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.
Prestegården, tlf. 37 45 90.
Kl. 9.30: Høgmesse. Kl. 17: Aft.gudstj.

Vår Frue Villas kapell, Montebello,
Smestad.

Prestegården, tlf. 55 81 21.
Kl. 9: Høgmesse. Kl. 16.30: Aft.gudstj.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.
Soknepresten, tlf. 2209.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høgmesse.

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.
Soknepresten, tlf. 15 410.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

DRAMMEN:

St. Laurentius kirke, Cappelens gt. 1.
Soknepresten, tlf. 2019.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.
Soknepresten, tlf. 1438.
Kl. 8.15: Ottemesse. Kl. 10.30: Høgm.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1
Soknepresten, tlf. 1168.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.
Kl. 19: Aftengudstjeneste.

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torvg. 113.
Soknepresten, tlf. 1751.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.
Kl. 18: Aftengudstjeneste.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt.
Soknepresten, tlf. 3195.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.
Kl. 18: Aftengudstjeneste.

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen.
Soknepresten, tlf. 266.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.
Soknepresten, tlf. 4225.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

PORSGRUNN:

Vor Frue kirke, Sverresgt.
Soknepresten, tlf. 644.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.
Kl. 19: Aftengudstjeneste.

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.
Soknepresten, tlf. 25 534.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.
Aftengudstjeneste.

SYLLING:

St. Hallvard kapell.
Presteboligen, tlf. 9028.
Kl. 10.30: Høgmesse. Aftengudstj.

TØNSBERG:

St. Olavs kapell.
Soknepresten, tlf. 2238.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

N. K. K. F.

Landsmøte holdes tirsdag 30. mars i festsalen, Akersv. 5, Oslo, og avsluttes med souper i Lærerinnelaget's hus i Peder Claussønsgt. 4 om aftenen. Kr. 10.— p. p. Daglig antrekk. Inntegning på liste på St. Josefs Institutt, Akersv. 4, eller hos frk. Sigrid Halle, tlf. 69 45 37.

Dagen før landsmøtet, 2. påskedag, leses en hl. Messe i St. Dominikus kirke.

Nærmere i neste nr.

23-ÅRIG POLSK KATOLIKK

som taler godt norsk, ønsker arbeid. Interessert i alt. Praksis i jordbruk, verksted-, lands-, sagbruks- og skogsarbeid. Henv. snarest til

Marian Buczek, Disenå st.

ST. FRANCISKUS 3. ORDEN, Oslo

Møte fredag den 12. mars i St. Elisabethsøstrenes kapell kl. 19.

Når De skal glede noen med

En påskehilsen

velg da ut av de stilfulle kortene fra

Liturgisk Utstilling, 1946.

Kr. 0.40 pr. stk.

Hele serien, 22 kort, kr. 7.00.

Fåes i St. Olavs Ekspedisjon,
Akersveien 5, Oslo.

ST. OLAV

KATOLSK UKEBLAD

Redaktør:

Dr. theol. I. Hansteen Knudsen.
Telefon 42 37 43. Akersv. 5, Oslo.

Redaksjon og ekspedisjon: Akersv. 5 I.
Telefon 42 37 43.

St. Olavs eksp. og forlag: 9.30—16,
unntatt onsdag. Lørdag: 9.30—13.
Utbetalinger kun tirsdag kl. 13—14.

Abonnementpris: Kr. 2.50 pr. kvartal,
for utlandet + avisporto.

Abonnement tegnes i ekspedisjonen og
på ethvert postkontor.

Annonser må være innsendt innen
fredag aften.

Liturgisk kalender:

SØNDAG 7. MARS: 4. sønd. i fasten (*Lætare*). Ep. Gal. 4, 22—31. Ev. Joh. 6, 1—15. Mandag: Johannes av Gud, bekj. Tirsdag: Fransiska Romana, enke. Onsdag: De 40 martyrer i Sebaste. Torsdag: Ferialdag. Fredag: Gregor den store, pave, bekj., kirkelærer. Lørdag: Ferialdag.

SØNDAG 14. MARS: Pasjonssøndag. Ep. Hebr. 9, 11—15. Ev. Joh. 8, 46—59. Mandag og tirsdag: Ferialdager. Onsdag: Patrick, bisk., bekj. (Irlands apostel). Torsdag: Cyrillus, bisk. av Jerusalem, bekj. og kirkelærer. Fredag: Josef, Kirkens vernehelgen. Lørdag: Ferialdag.

SØNDAG 21. MARS: Palmesøndag.

nestenene i det europeiske balansesystem. Preussen og Russland på sin side utnyttet Østerrikes og sultanens svakhet til å styrke sine posisjoner. Dermed var Europa igjen ute av likevekt, og utviklingen nådde sitt klimaks med Verdenskrig I.

De allierte hadde kjempet for å trygge demokratiet i verden, og da folkene trådte sammen i Nasjonenes Forbund, trodde mange at dette faktisk hadde lykket de allierte. Det tyske keiserrike og det østerrikske monarki var knust. Men det var noe de allierte hadde glemt; det var å samtidig trygge verden for sult og nød. En kan si at en slik kjempeoppgave hadde vært vanskelig å løse; men at de neglisjerte dette problem så fullstendig var en av hovedårsakene til de totalitære systemers skjebnesvangre frammarsj i 20- og 30-årene. Massene mistet etter hvert troen på demokratiet når det viste seg ute av stand til å skaffe dem arbeid og levelige kår.

Nød og kaos var det som la grobunnen for kommunismen i Russland og som gjorde dens framstøt mot Vest-Europa mulig; nød var det som brakte Hitler til makten i Tyskland; nød og kaos er det som også i dag gjør det mulig for de totalitære systemer å vinne tilhengere i Europa.

Nasjonenes Forbund vant helt fra begynnelsen av de små nasjoners støtte. Det var stormaktene som voldte de største vansker, og da Tysklands og Italias aggressive politikk trådte klart fram i 30-årene, var Folkeforbundets skjebne beseglet. Etter at flere forsøk på å skape en blokk av de små melleuropeiske stater strandet, var den europeiske likevekt igjen tapt. I løpet av kort tid var hele Mellom-Europa trukket inn under tysk innflytelse, og resultatet ble, som alltid før når Europa ble brakt ut av likevekt, krig.

I 1945 hadde Sovjet-Samveldet ved sin krigsinnatts opparbeidet en enestående good-will i verden. Men i Kremil hersket dessverre fremdeles den gamle mistenksomhet mot vestmaktene. På annen måte er det vanskelig å forklare den aggressive russiske politikk overfor de små østeuropeiske stater. Russland har praktisk talt alt det trenger innen landets grenser, og noe russisk eksportbehov kan neppe oppstå på mange år. En russisk imperialisme i likhet med den tyske synes derfor formålsløs. Sovjet-Samveldet er bestemt på å utrydde all opposisjon mot det kommunistiske styre i disse bufferstatene for å ha ryggen fri i en eventuell krig med vestmaktene.

Dette har vakt forbitrelse i den demokratiske verden. Den russiske politikken har faktisk delt verden i to. Så lenge en slik situasjon eksisterer vil det foreligge en permanent fare for krig. Skal likevekten gjenopprettes i verden må de europeiske stater slutte seg sammen i en union, sterk nok til å holde de to maktsentra, USA og USSR, i sjakk.

Som situasjonen er i dag må en regne det for utelukket at de østeuropeiske stater vil kunne slutte seg til en slik union. Om Russland ga disse stater frihet til å gjøre det, ville det ganske snart, som følge av den hardhendte politikk Sovjet nå fører der, finne seg omgitt av en rekke uvennlige, om ikke fiendtligsinnte, folk.

I Vest-Europa er stillingen annerledes. USA, som jo her har stor innflytelse på grunn av sin sterke økonomiske stilling, vil ikke motsette seg dannelsen

av et forenet Vest-Europa. Tvert imot oppmuntrer den amerikanske regjering slike planer. USA vet at det har intet å frykte fra et forenet Europa, selv om en slik statsdannelse antagelig ville bygge på andre økonomiske og sosiale prinsipper enn de som er framherskende i Sambandsstatene. Dette grunner seg på at amerikanerne føler seg overbevist om at det store flertall i Vest-Europa er vennligsinnet overfor USA.

Denné tillit til Europa er kommet best til uttrykk i Marshall-planen. Planen representerer det instrument de europeiske stater trenger for å kunne bli sveiset sammen til en enhet. Det er fare for at de forskjellige land vil bruke hjelpen til bare å etablere balanse mellom eksport og import. I så fall vil resultatet bli lav produksjon og et forkroblet handels-samkvem de europeiske stater imellom og en ville ikke ha kommet et skritt nærmere europeisk enhet. Det er midlertid uttrykkelig sagt i Marshall-planen at en forutsetter at Europas land, ved omfattende økonomisk samarbeid også søker å hjelpe seg selv. Europa har i Marshall-planen en ypperlig sjangse til å samordne de europeiske staters næringsliv og dermed ta det første skritt henimot et forenet Europa. En begynnelse er gjort med handels- og tollavtata-lene mellom Storbritannia, Frankrike og Benelux-landene. Bevin-planen, som foreslår et vest-europeisk forbund i en eller annen form, peker også i den riktige retningen.

Opprettelsen av en demokratisk og framskritt-vennlig europeisk union vil kunne gjenopprette balansen i verden. Det er ikke riktig når motstanderne av europeisk enhet påstår at en slik union vil bidra til å sprengte FN. Tvert imot vil planen styrke de Forente Nasjoner ved å bygge opp et Europa som er sterkt nok til å innta et europeisk standpunkt i FN uavhengig av stormaktene. En slik union vil forhåpentlig også omsider vinne Sovjet-Samveldets tillit hvis dette er villig til å skrinlegge sin aggressive politikk. Hvis ikke, har Europa i det minste oppnådd å stå samlet til å møte en slik politikk.

Hs. Høyververdighet biskopen vendte hjem pr. fly fra Rom fredag 27. febr. etter en særdeles vellykket reise. Dagen etter ankomsten til Rom deltok Biskopen i sørgehøytideligheten i St. Peterskirken for den nettopp avdøde dekan for kardinalkollegiet, kard. Pignatelli di Belmonte, der også Paven var til stede og meddelte absolusjonen ved båret. Allerede følgende dag ble Biskopen mottatt i audiens hos den Hellige Far. Biskopen uttaler at det ble en rik opplevelse å møte den Hellige Far etter disse mange årene som var gått siden siste besøk i Rom. Med glede kunne Biskopen konstatere at Paven befant seg i beste velgående og viste levende interesse for hvert punkt som ble tatt opp under den lange og hjertelige samtale.

Også under motene med forskjellige høytstående personligheter innen kurién og ellers hvor han var gjest, fant Biskopen den varmeste mottagelse.

I det hele tatt, trass i at oppholdet i den Evige Stad bare varte en ukes tid, ble det i alle måter vellykket og gagnlig.

Bønn til Kristus eller til Faderen?

Av pastor dr. G. Vranken

Til hvem ber du i den hellige Messe?

Vi vet: I den hellige Messe kommer Kristus selv til stede på alteret. Han fornyer sitt korsoffer. Golgataofferet blir likesom rakt ut til oss, det blir gjort nærværende på vårt alter.

Når du altså blir spurt: Til hvem ber du i Messen? — da svarer vel flere: Vi ber til Kristus som kommer til stede på alteret.

Men la oss se: Hva gjør Kirken i sine offisielle Messebønner? — I sine liturgiske Messe-tekster ber Kirken *ikke til Kristus, men sammen med Kristus til Faderen!* En bønn direkte til Kristus er en sjelden unntagelse. Så f. eks. de tre siste forberedelsesbønner¹⁾ før den hellige Kommunion. Selv Kirkens takksigelsesbønn etter Kommunionen, den såkalte «post-communio», er nesten alltid rettet til Gud Fader: Vi taler til Faderen, uttrykker vår takk og vår bønn, og slutter med ordene: «Vår Herre Jesus Kristus, din Sønn, som med deg og den Hellige Ånd lever og hersker i all evighet.» Altså bønn *til Faderen, ved Kristus!*

For å forstå det hele må vi merke oss det som er hovedsaken i Messen. Det er ikke at vi får en anledning til å tale ut, til å framlegge vår nød, våre ønsker og våre ofte nokså snevre interesser. Nei, hovedsaken i Messen er *Jesu Kristi handling*. Han kommer til stede på alteret, og manifesterer igjen for Faderens åsyn den samme offerånd og offervilje som Han for første gang viste i sitt blodige korsoffer. Han har fremdeles den samme kjærlighet til Faderen, den samme «lydighet til døden».

«Ja, Fader!» I disse ord kan en sammenfatte hele Kristi liv, alle Hans handlinger.

I hebreerbrevet leser vi om den guddommelige samtale før Inkarnasjonen: Guds Sønn sier: «Offer og gave ville Du ikke ha; men et legeme har Du skaffet meg. I brennoffer og sonoffer hadde Du ikke behag; da sa jeg: Se, jeg kommer, Gud, for å gjøre Din vilje, som det står skrevet om meg i bokrullen.»²⁾

Gudmenneskets første ord her på jorden som er opptegnet i evangeliet, er den tolvårige Jesu svar i templet: «Visste dere ikke at jeg må være i det som hører min Fader til?»³⁾

Kjærlighet og lydighet til Faderen: Det er den store lidenskap som brenner i det guddommelige hjerte. Om Faderen taler Han i sin forkynning, framfor alt i de intime samtaler med disiplene, som f. eks. i sin avskjedstale og yppersteprestelige bønn i nattverdssalen.

Denne lidenskapelige hengivenhet til Faderen finner sitt høydepunkt og sin siste, blodige konsekvens da Han dør

på korset, med dette siste ord på leppene: «Fader, i dine hender overgir jeg min ånd.»

«Hjem til Faderen»: Det er den lidenskapelige lengsel som lever i Hans hjerte. Men Han vil *ikke alene* komme hjem til Faderen. Oss, sine brødre, vil Han ha med. Når Han i sakramentets skikkelse kommer til stede på alteret, *troner* Han ikke der for å ta imot vår hyldest, men — figurlig talt — *kneler* med øynene løftet mot Faderen i himmelen.

Foran Faderen er Han vår ordfører, vår midler. Han slår en bru for oss, fra jord til himmel,⁴⁾ Han baner veien og går i spissen. Vi må slutte opp om Ham, følge Ham på veien hjem til Faderen: «Brødre, ha dette sinnelag i dere som òg var i Kristus Jesus.»⁵⁾

Ja, det er langt fra at vi har den samme brennende kjærlighet og absolutte hengivenhet til Faderen. Men la oss nettopp derfor i den hellige Messe likesom se på Kristus, lytte til Ham, og så forsøke å si sammen med Ham: «JA, FADER!»

Når presten i Messen ber Fader vår (Pater noster), foreskriver Kirkens seremoniell at han ser på den hellige hostie som ligger foran ham på alteret. Meningen er å minne presten om at når han ber Fader vår, må han forsøke å ha dette sinnelag som var i Jesu Kristi hjerte overfor den himmelske Fader: «Brødre, ha dette sinnelag i dere som òg var i Kristus Jesus.»

Be *sammen med Kristus!* For mange er tanken kanskje ny og uvant. En må tenke seg inn i og be seg inn i denne holdning. Prøv det av og til. — Vi må imidlertid ikke ta det som om det skulle være uriktig å be *til* Kristus. Men den *riktigste* holdning under Messen er at vi ber *sammen med Kristus, til Faderen*. Denne holdning finner sitt vakreste uttrykk i den høytidelige formel som Canonbønnen slutter med:

«VED HAM OG MED HAM OG I HAM har Du Gud allmektige Fader i den Hellige Ånds enhet all ære og herlighet fra evighet til evighet. Amen.»

¹⁾ I Messen etter dominikansk ritus finnes bare den 2. av disse bønner.

²⁾ Hebr. 10, 5—9.

³⁾ Luk. 2, 49. Det er nesten umulig å oversette teksten til norsk uten en lokal eller possessiv begrensning («i min Faders hus» eller «i det som hører min Fader til»). Det ubestemte uttrykk i den greske urtekst: «en tois tou patros mou», er egentlig et meget dypt ordspill som sikter både til Kristi opphold i templet og til det dypere som dette skulle peke på: at Kristus er helt opptatt av sin Fader og av alt som gjelder Ham: — Denne dobbelte mening kunne gjengis i stivere, ordrett oversettelse: «at jeg må være i det som er min Faders».

⁴⁾ Det latinske ord for høyesteprest: «pontifex», betyr egentlig «bro-bygger»!

⁵⁾ Fil. 2, 5.

To Hyrdebrev

Vi har her ved den glede å bringe et kort resymé av hyrdebrevene de nordlige overhyrder har tilstilet sine troende i forbindelse med fastetiden.

DET RELIGIØSE LIV

Hyrdebrevet fra den Apostoliske Prefekt i Nord-Norges kirkedistrikt, høyærverdige Mgr. Wember, tar sitt utgangspunkt i hyrdebrevet for fasten 1947 der det ble pekt på at religionen er en livssak både for individet og samfunnet. Religion og liv hører nøye sammen, og det er det religiøse liv overhyrden denne gang nærmere utdyper. Vi resymerer fritt:

Alle føler så sterkt nettopp nå at verden trenger til en forbedring. Kritikken lyder høyt om alt og alle, og så mange føler seg kalt til å forbedre verden. Men den som virkelig mener det oppriktig med sine krav om at verden må bli bedre og ikke bare spiller sine krefter og evner på negativ kritikk og ufruktbar radikalisme, må ta til med forbedringen hos seg selv. Her ligger feltet der en virkelig har makt til å gjennomføre forbedringen. Derfor må vi kartlegge dette indre feltet ved selvprøving og selvgranskning. Hvem vil da kunne unngå å se hvor meget ligger brakk hos en selv, hvor meget rydningsverk skal til før kjærlighetens sed kan trives? Når vi så med Guds nådes hjelp har fått klarhet over oss selv og ordnet vårt eget indre liv og moralske støpning, kan vi vente å øve innflytelse utad, slik at en bedre verden kan vokse fram omkring oss.

Men vi må være klar over de forvirringer som krig og etterkrigstid har skapt både på det religiøse og moralske område. Nettopp derfor må de kristne leve sitt kristenliv uavkortet. Verdens forbedring kan bare gå ut fra mennesker som står på et urokkelig fundament, og dette fundament kan ikke ha annen grunnvoll enn den som er lagt, og det er Kristus Jesus. Ut fra hans programmatisk bergpreken må vi oppta i oss sannhetens, rettferdighetens og kjærlighetens ånd, som må få slikt herredømme over oss at vi i sannhet kan bli jordens salt.

«Å leve et religiøst liv betyr for en som bekjenner seg til Kristus, å være inderlig helt gjennomtrengt av Kristus, å være besjelet av tankenes og viljens renhet, å ble ledet i tanker, ord og gjerninger av kjærlighet til Gud, å se i hvert menneske Guds bilde og å elske alle mennesker for Guds skyld. Det helt igjennom religiøse menneske er ikke bare klar over sine forpliktelser overfor Gud, seg selv og sin neste, men han gjør alt for å etterkomme disse forpliktelser. Gjennom bønnen og sakramentene opprettholder han den levende forbindelse med Gud, ved selvovervinnelse og ved å virke ved Guds nåde sørger han for orden i sitt eget liv, ved å gå inn for sann neste-kjærlighet oppfyller han sine forpliktelser overfor mennesker om de nå er likestilte, over- eller underordnede. Kristendommen i hele sin bredde og dybde er gudstjeneste. Men bare en bevisst gudstjeneste er et tenkende vesen verdig. Vi må derfor med hele vårt vesen bevisst si vårt ja til Guds krav og hans rettigheter over oss,» konkluderer hyrdebrevet.

MENNESKET OG RETTEN TIL LIV OG LEMMER

Den Apostoliske Prefekt for kirkedistriktet «Mel-lom-Norge», høyærverdige Mgr. Deutsch, har i årets fastehyrdebrev tatt for seg emnet: «Hva mennesket er — hvilken rett mennesket har over liv og lemmer». Prefekten framholder de hovedsannheter som Åpenbaringen, Kirken og fornuften lærer om mennesket selv og dets forhold til sitt eget og andres liv og til sine egne og andres lemmer.

Vår materialistiske tid har forvirret sentrale begreper. Åndens primat blir nektet, naturen øvet vold på og overnaturen hos mennesket glemt. Detronisert fra sin opphøyede verdighet kommer det nødvendigvis under åket av sine egne lidenskaper og utleveres menneskelig vilkårlighet. Historien og vår egen tid forteller oss hvor ondt mennesket kan handle mot mennesket, hvor skjebnesvangert det kan bli å se i mennesket den høyeste herre.

I sin betraktning over spørsmålet «Hva mennesket er», tar hyrdebrevet fram Bibelens ord om at Gud dannet menneskets legeme av jordens støv og innåndet det en åndelig, udødelig sjel. Det går altså ikke an å se på menneskets legeme som et vesen isolert fra den verdensorden som virkelig finnes. Mennesket er bindeleddet mellom to verdener: den materielle og den åndelige, mellom stoff og ånd. Menneskets legeme er noe materielt, sjelen er immateriell, åndelig. Fornuften må derfor se kroppen i levende forbindelse med den åndelige, udødelige sjel. Kristendommen ser mennesket tillike i levende enhet med den stadig levende Kristus, som del av Kristi mystiske legeme. Kroppen er den Helligånds tempel, nådens kar og redskap, bestemt til å gjenreises til del i et evig liv. Men her i livet skal den frambæres som en offergave til Gud etter Kristi eksempel. Og denne oppofring av vår kropp må vurderes høyere enn sunnhet, skjønnhet, kraft, høyere enn selve livet.

Men Gud skapte også sjelen. Den er selve livsprinsippet, som, omenn ubevisst, virkeliggjør Guds tanke i mennesket. Sjelen er det som bærer bildet av Gud. Utfra denne likedanning blir dens oppgave vesentlig åndelig, og menneskets høyeste livsoppgave å utvikle åndens hegemoni over materien. Men her stanser ikke oppgavens mål! Sjelen har gjennom dåpen fått en høyere verdighet, idet et overnaturlig livsfellesskap er stått opp mellom den og Gud. Å verne om og gi vekst til dette fellesskap med Gud er kronen på sjelens livsoppgave. Det kan den vigslet av Guds nåde.

Er dette menneskets verdighet, da reiser mange spørsmål seg ser vi på mennesket på dets plass i livet og verden. I hyrdebrevet begrenser Prefekten seg bare til det ene, men høyst aktuelle spørsmål: Hvilken rett har mennesket over sitt liv og sine lemmer? Med støtte i tekster fra Bibelen, kirkefedre, pavelige rundskriv og ut fra fornuftens egen røst avvises enhver form for medlidenhetsmord som umo-

„Kirkenes verdensråd“ i Amsterdam 1948

I august i år skal Amsterdam, etter alle solemerker å domme, bli vitne til at et «Kirkenes verdensråd» definitivt opprettes. Fra nesten alle kristne kirkesamfunn kommer delegerte — flere hundre i tallet — for å skape en ny organisasjon som skal binde de forskjellige kirkesamfunn sammen. Men det kommer ingen «delegerte» fra den katolske Kirke.

Hvilken betydning har denne kongressen? Og — siden den katolske Kirke ikke tar del som de andre — hvilken holdning inntar den katolske Kirke overfor den?

Disse spørsmål er av vital betydning for alle katolikker. Etter det hollandske blad «De Linie» tar vi her opp en vurdering.

I over 30 år har det nå bestått en bevegelse som har som sitt mål å forene alle dem «som erkjenner Vår Herre Jesus Kristus som Gud og Frelser». Bevegelsen fulgte to retninger under betegnelsene: «Life and Work» (Liv og arbeid) og «Faith and Order» (Tro og orden).

«Life and Work» holdt sin første verdenskongress i Stockholm i 1925, «Faith and Order» i Lausanne i 1927. I 1937 holdt begge kongresser i Storbritannia, den første i Oxford, den andre i Edinburgh. Det var da de vedtok å la de to retningene gå sammen, og selv om krigen la alvorlige vansker i veien for arbeidet, skal foreningen nå endelig komme i stand i Amsterdam i år.

Det viktigste for oss katolikker er ikke det at den ekumeniske bevegelses virke utad («Life and Work»: kristen påvirkning av verden i liv og arbeid) og den mer interne siden: («Faith and Order»: enhet og tro og

ralsk, og tas stilling mot abortus provocatus, medisinske og terapeutiske indikasjoner som rammer det uskyldige liv. Hevdes «menneskets uinnskrenkede rett på sin kropp», kan kun svares at en slik rett ikke eksisterer. Den tilhører Gud.

Når det gjelder ekteskapet, siteres pave Pius XI's ord: «Der kan ikke framsettes noen som helst grunn, den være aldri så alvorlig, som kan gjøre moralsk forsvarlig å bringe i overensstemmelse med naturen det som i sitt egentligste vesen strider mot naturen.»

Heller ikke staten har noen direkte makt over menneskets liv og lemmer, unntagen når det offentlige vel krever det. M. h. t. dødsstraff kan den rettmessige håndhever av loven pålegge den, men da på disse tre betingelser: 1) At det dreier seg om en virkelig stor forbrytelse. 2) At vedkommende sikkert har begått den. 3) At vedkommende er funnet skyldig ad rettens veg, dvs. under overholdelse av de alminnelige og legitime rettformer.

Siste punktet i hyrdebrevet gjelder hvorvidt staten har rett til å krenke eller legge hånd på legemets integritet og sunnhet til fordel for folkeslekten. Hverken av slike eugeniske eller andre grunner kan slikt øves direkte uten at et vel fundamentert straffemotiv foreligger.

Når Prefekten har valgt å ta for seg disse punkter fra Kirkens morallære, er det, som han sier, for at disse sannhetene må stå klart for oss i en tid da mange ikke ser klart på dette område.

kirkeordning) nå skal gå sammen. Langt viktigere er det at så mange kirkesamfunn — lutherske, kalvinske, andre protestantiske, de anglikanske og ortodokse — alt i mange år samarbeider og prøver å finne fram til en akseptabel enhet.

Alle disse kirkesamfunnene er altså klar over betydningen av kirkens synlige enhet. Men vil nå ikke dette «Kirkenes verdensråd» bety at den kristne verden i fremtiden kommer til å være delt i to kirker: «Verdensrådet» og den Romersk Katolske Kirke? Absolutt ikke. «Kirkenes verdensråd» hevder på ingen måte at det vil utgjøre én kirke. Det er bare en organisasjon til samarbeid, der det er mulig, mellom bestående kirkesamfunn til felles studie av Kristi vilje: at alle må være ett. Organisasjonen er ifølge deres oppfatning, et første men nødvendig skritt mot en fremtidig virkeliggjøring av den synlige enhet mellom alle Kristi disipler.

Er «Verdensrådet» da bare en forening av kirkesamfunn, der hvert samfunn beholder sin selvstendighet og bare har en periferisk kontakt med hverandre ved enkelte felles erklæringer og felles opprop? — Den er på samme tid noe mere og noe mindre enn det.

*

Her melder straks et annet spørsmål seg: Er det deres mening, eller er det ikke fare for at dette nye legemet som omfatter omtrent halvdelen av kristenheten, engang i fremtiden plausibelt skal vende seg mot den andre halvparten dvs. mot den katolske Kirke med Rom som midtpunkt? Det ville være galt å se helt bort fra denne muligheten, særlig når vi tar for oss den løse sammensetningen «Verdensrådet» har fått.

Noe videre sannsynlig er det ikke. Fremtid er fremtid, men når vi ser på det som er gått forut og ser på situasjonen i dag, mener vi å kunne konkludere: Katolikkene trenger ikke å engste seg for at her holder en slags «religiøs Kominform» på å gro frem.

De meget høflige anmodningene til den Hellige Stol på et tidlig tidspunkt om å ta del i bevegelsen viser at det ikke er meningen å skape en kirke som rival til Rom.

På tross av Pavens «non possumus» (vi kan ikke) — for mange en bitter skuffelse — kan en ennå høre stemmer på verdenskongressene som minner om at å skape én forenet kristenhet uten den katolske Kirke, er det samme som å oppgi bevegelsens hovedformål. Og det som er viktigere: En blir stadig mer klar over at den noe lett kalkulerte optimismen i den første perioden var bygd på forutsetninger som nå må oppgis som uholdbare, og at det trenges megen bønn, studie og samtaler om «Una Sancta's» (den ene helliges) sanne vesen, før veien å gå blir tydelig.

Disse gode resultater er oppnådd ved bevegelsens eget arbeid, og derfor er det riktig og rettferdig at vi inntar den samme velvillige holdning som pave Benedict XV, da han i 1919 sendte ut en erklæring om hvorfor vi katolikker ikke kunne delta i bevegelsen: Han ville på ingen måte forringe betydningen av den planlagte kongress for dem som ikke levde i samfunn med Petri Stol. Tvert imot, han ønsket oppriktig og ba for at deres anstrengelser måtte bli kronet med hell.

Vi behøver heller ikke «frykte» denne verdenskonferansen, langt mindre trekke på skuldrene. Det ville være

«SPEKTRUM»

Refleksjoner omkring et tidsskrift

Av Eva Dithmer-Vanberg

Det var et fordringsfullt navn som det velrenommerte Dreyers Forlag ga sitt nye tidsskrift da det for ca. et år siden sendte ut dets første hefte under magister Carl Fr. Engelstads redaksjon. Et spektrum er jo det fargebilde som oppstår når lysstråler brytes i et prisme, og det er følgelig ingen helt liten ting å instituere en publikasjon og dens ansvarshavende ikke alene som lysformidler men også som spektralanalytiker, hvilket jo må sies å være den logiske konsekvens av navnet. Det forplikter i hvert fall redaktøren og hans medarbeidere til en åndelig renslighet ut over gjennomsnittet — all subjektivitet, alle fordommer vil jo med en gang gjøre «prismen» uklar og tilføye den objektive sannhets stråler noe uvedkommende som desavuerer navnet.

Nå er det selvfølgelig ingen som vil kreve personlig ufeilbarhet av en redaktør og hans stab — tvert om, hadde jeg nær sagt. A feile er som bekjent menneskelig, og det manglet bare at the gentlemen of the press ikke skulle innrømmes en bred margin for sin menneskelighet, for feilsyn og feiltakelser! Men en kan kreve av de som stiller med et spektrum at en stadig merker det er lyset de søker, lysmakten de vil i kontakt med, lyskreftene de vil formidle. Kort sagt: at de har en positiv innstilling til livets foreteelser.

Spektrum starter med dette program, formet som ønsket om «å skape et forum for de krefter i vårt folk som hyller et spiritualistisk livssyn». Men det stiler enn høyere: det ønsker å bli «en plattform for de krefter i innland og utland som bryter med materialismens livsødeleggende idéverden og streber mot å realisere det sanne menneskeverd: mennesket skapt i Guds bilde». Det er et høyt mål, men gjennom alle de inntil nå utkomne hefter spores det en lysende vilje til å realisere det. De enkelte artikler kan selvfølgelig divergere i interesse og kvalitet — en naturlig følge av de meget forskjellige emner som blir behandlet, men redaksjonen har hele tiden fastholdt den engang oppstakne linje, og en

uverdigg og ville være urett mot dem som ut fra ønsket om å adlyde Kristus oppriktig, søker og strever etter en løsning på kristenhetens splittelsesproblem.

Men — hvis alt dette er så, hvorfor slutter den katolske Kirke seg ikke til «Verdensrådet»? Bør vi ikke gjøre alt som står i vår makt for å fremme den enheten Kristus ønsket så inderlig og ba sin Fader om? Svaret er enkelt:

Utgangspunktet for den økumeniske bevegelse er at Kirken Kristus stiftet, nå er delt opp i mange deler. Hver «kirke» tar del i den økumeniske bevegelse som én av disse delene. Hvis en av disse skulle gjøre krav på noe mer, ville det ikke bare være tegn på arroganse, men simpelthen forskyve hele bevegelsens grunnlag.

Den katolske Kirke har alltid hevdet at Kirken Kristus stiftet, i kraft av sitt vesen må være, alltid har vært og alltid vil bli et enig og synlig hele. Derfor kan den ikke

kan derfor i dag hilse «Spektrum» som et organ for alle økumeniske bestrebelse på åndslivets forskjellige felter.

Og vi katolikker har særlig grunn til å anerkjenne dette — som vi må anerkjenne at et forlag som «Land og Kirke» sender ut den ene bok etter den andre av katolske forfattere av fremragende kvalitet og derved skaper den respekt for annerledes tenkende og bekjennende medmennesker uten hvilken ingen sann kontakt er mulig, enten denne nå former seg som samarbeid eller som ærlig motstand på realitetenes basis. Respekt for menneskets frie vilje selv om en må ta avstand fra, ja bekjempe dets meninger er det første og største bud i alle mellommenneskelige forhold — selv på det vanskelige felt som er den verste fallgrube for nestekjærligheten fordi det som ikke noe annet setter følelsene i sving: propagandaen. Som på vel ikke noe annet område trenger vi der til å holde bonnen: «Led oss ikke i fristelse!» levende i oss — akk, hvem av oss tor si seg fri for ikke mange ganger å ha opplevd at vår nidkjærhet for vår for oss så hellige tro har forledet oss til å glemme den kristne forståelse av den aktelse og respekt vi skylder et medmenneskes samvittighetsfrihet, selv om vi synes han misbruker den?

Nå, dette var en digresjon — revenons à nos moutons. Og vi skal da belyse våre ord ved å ta for oss sist utkomne hefte av «Spektrum» — nr. 1, januar 1948. Det er helt viet Frankrike av i dag.

Gunnar Host har en gang skrevet at vi har meget å lære av fransk åndsliv fordi Frankrike er de lange, ubrudte og allsidige åndelige tradisjoners land — hvilket betyr at det i det franske kulturmiljø er nedlagt en veldig åndelig erfaring. Det merkes særlig hos de betydelige katolske forfattere som magister Engelstad i sin innledningsartikkel «Frankrike og vi» ofrer en inngående omtale. Her virker prismen klar og blank så vi får et førstehåndsinntrykk av hva kunstnere som Bernanos, Charles Péguy, Jacques Maritain, Mauriac og Paul Claudel betyr for oss: «de

delta i Kirkenes Verdensråd — iallfall ikke på bestående basis. Dette blir nå også bedre forstått i Verdensrådet selv. Det som før ble sett på utelukkende som pavelig arroganse og tross, blir nå tatt som en enkel og nødvendig følge av den katolske Kirkes lære.

Skyldes det da bare en hårdnakket klamring til en logisk konsekvens at den katolske Kirke holder seg borte? Nei. Nettopp ved sitt fravær vitner den om at det allerede fins en verdensenheter av kristne. I beskjeden velvillighet vil den med dette gjøre St. Pauls ord til sine: Det dere ærer uten å kjenne det, det forkynner jeg for dere (Ap. gj. 17, 23). Ved å holde seg borte bidrar den kanskje mer til Verdensrådets endelige mål enn Kirkenes Verdensråd selv.

Harald Taxt.

runer som gjemmer hemmeligheten også ved vår egen skjebne», som magisteren uttrykker det.

Ellers vil det føre for langt å gjennomgå hver artikkel i dette redaksjonelle så vel avbalanserte hefte — men vi vil gi noen smakebiter så leserne får lyst til å kjøpe det eller helst abonnere på tidsskriftet. Både Paul Claudels: «Religion og diktning» — Ole Koppangs: «Etiske verdier i Henri Bergsons filosofi» — den svenske Gunnar Vallquists: «Notre Dame de Chartres» med sitt praktfulle billedstoff, og ikke minst François Mauriacs: «Kritikk av kritikken» innbyr til en nærmere omtale, men må henvises til personlig fordypelse. Vi vil bare her ta for oss to artikler til litt mer inngående behandling, nemlig Ernst Sørensens: «Sartre og eksistensialismen» og Daniel Haakonsens: «To bøker og et intervju om den kristne fornyelse i Frankrike».

Rent overflatisk skulle en vel være tilbøyelig til å tro at selv det reneste og mest skarpslepte prisme ikke ville kunne fange noe som helst lys fra den, ifølge Sartre, «atmosfære av skjebnesvangert mørke», som omgir mennesket «uten Gud, uten kunnskapens lys» — mennesket hvis jegbevissthet er «som en stadig fornektelse og tilintetgjørelse av den aktuelle bevissthetssituasjon». Men Ernst Sørensen har dog fått plasert ham sub specie aeternitatis. Det liksom dype som originale essay munner nemlig ut i det positive: at Sartres åndsformørkelse ikke er «det stivnede statiske mørke», en død teori, men en «dynamisk, hvileløs livsrealitet som synes å hente sin fortvilte kraft og storhet ved ubevisst å fornemme velden i det som den vil fornekte. Ti hvorfor skulle han kjempe for livet hvis det ikke var noe å kjempe imot?» Sartre er en så søkende ånd at en har lov og grunn til å håpe at hans vei vil gå fra den pessimistiske, negative eksistensialisme han nå hyller fram til den positive — den som hevder eksistensens verdi og nødvendigvis må være knyttet til en metafysikk. Det er forresten fristende i denne forbindelse å henvise til en kronikk i «Verdens Gang» for 23. februar, hvor dr. ph. Ole Koppang skriver om «Kristen eksistensialisme», idet han behandler den franske dikter og filosof Gabriel Marcel som han kaller «en moderne Bernard de Clairveaux». Koppang betegner ham som den første representant for den kristne eksistensialisme og fortsetter: «Han står med det i skarp opposisjon til Jean-Paul Sartre. Mens Sartre nøyer seg med å finne problemet om erfaringen av det «å være til» løst i og med selve handlingen, krever Marcel at denne skal være uttrykk for et kristent sinnelag. Dermed får tilværelsen både etisk innhold og evighetsperspektiv. Det er noe av Augustins urokkelige overbevisning i Gabriel Marcells tro, noe av Pascals hellige strid mot indifferentsismen».

Daniel Haakonsen behøver ikke å presenteres for «St. Olav»s lesere — han var jo før han dro til Paris en av bladets mest skattede medarbeidere. Han studerer som bekjent i øyeblikket med fransk statsstipendium ved L'Ecole Normale Supérieure — en skole som er alt annet enn normal i fordringene til sine elever, som til gjengjeld også representerer ekstrakten av Frankrikes intellektuelle ungdomselite. De to bøker som Haakonsen behandler er Raissa Maritains: «Les Grandes Amitiés» — forfatteren er gift med Jacques Maritain — og den russiske konvertitt Helene Iswolskijs: «Light before dust». Han viser hvorledes de mennesker en i disse to bøker stifter bekjentskap med har «greid

å gi livet tilbake noen av de dimensjoner det har hatt i privilegerte kulturepoker» og er «mennesker som lever sin religion. De har den ikke bare til søndagsbruk, men lar hverdagene fylles av den, lar den låne arbeid og idealer noe av sin storhet og sin lidenskap».

Intervjuet er tatt i fjor med en så interessant personlighet som pater Motte, O. P. — dominikanernes forhenværende provinsialpater som da var på visitasreise i Norge! Pateren tegner et meget lyst bilde av det religiøse liv av i dag i Frankrike og peker i denne forbindelse særlig på legmannsbevegelsen, som har sitt utspring i mange nyere rundskriv fra paven og ikke bare har innflytelse på den enkelte kristnes åndelige liv, men også på samfunnet som helhet. «Klerikalismen», sier pateren, «har tatt slutt — altså den innstilling at en geistlig har fortrin for en legmann også på felter som ikke er tilknyttet hans presteembete og — i forlengelse av dette — den innstilling at religion kan gi ferdiglagede praktiske løsninger og ikke bare veiledende prinsipper på utenom-religiøse felter. I stedet har en fått troen på den lege fagmanns evne til å kople sin faglige innsikt sammen med sin religiøse overbevisning og dermed la sin innsats være ledet av kristne prinsipper og gjennomglødet av kristen ånd, uten å tape kontakten med realitetenes verden og uten å identifisere religionen med sitt personlig avledede, faglige, politiske, sosiale standpunkt».

Enn videre drofter pateren sosiale spørsmål sett ut fra katolisismen. Det viser seg, sier han, at arbeiderne gripes av kristendommen hvis den forkynnes av mennesker som selv lever blant dem. Det er nå flere prester som praktiserer som fabrikkarbeidere, og de blir meget godt mottatt i det miljø de således trer inn i. Men selvfølgelig er disse enkeltforetelser ikke grunnlag for et helt gjennombrudd av «sosial kristendom». Dertil kreves bl. a. at de hovedkrav som den kristne moral stiller til det økonomiske, politiske og sosiale liv formuleres. Dette har funnet sted og er ved siden av legmannsapostolatet den annen store nyvinning innen moderne katolisisme.

I tilslutning til disse ord peker Haakonsen på den misforståelse at det bare er den kommunistiske statsform som paven har fordømt. Liksom kraftig fordømt i det pavelige rundskriv *Quadragesimo Anno* — som i 1931 utdypet det store sosiale rundskriv *Rerum Novarum* av 1891 — den liberalistiske kapitalisme med sitt følge av «økonomisk diktatur», basert på «tøylesløst maktbegjær». (Sitatene fra rundskrivet). Det tales i det om «de forretningsmenn som slåss med størst voldsomhet og som er minst plaget av samvittighetskrupler», og spesielt fordømmes «den ødeleggende og avskyelige finanskapitalistiske internasjonalisme».

Store grupper av franske katolikker har tatt konsekvensen av at deres tro ikke kan forenes med hverken den moderne kapitalisme eller marxismen, idet «filosofer, sosiologer, fabrikkere, arbeiderledere og politikere har søkt å utarbeide et «tredje alternativ i intim forbindelse med de forutsetninger moderne teknikk, samfunnsliv og tenkemåte gir». Det er således arbeidet med en bedriftsreform som gjør arbeiderne til medeiere eller eiere av de virksomheter de er beskjeftiget i — likeledes med idéen om en omorganisering av arbeidet, så dette bygges på gruppe-felleskap. Dette er imidlertid ikke vakre og blodløse teorier — det er allerede ca. 50 slike eksperimenter i full sving i landet, og iallfall flere av dem er falt meget heldige ut. En kan — skriver Haakon-

sen — «i det fjerne skimte konturene av en kristen samfunnstype».

Nå er ganske visst i øyeblikket den fremgang som de kristent inspirerte massebevegelser hadde i tiden etter frigjøringen, hvor M. R. P. = «Den republikanske fagbevegelse» med sine 5.5 millioner stemmer var Frankrikes største parti, stanset da stemmeavgivningen ved siste valg ble forskjøvet i dets disfavør. Men fremdeles er de store katolske fagforbund C.F.T.C. = «Fransk forbund av kristne arbeidere», og J.C.D. = «Kristen ungdom» sammen med en stor studentbevegelse, en stor kristen landsungdomsbevegelse og en kristent-inspirert familiebevegelse maktfaktorer i utviklingen, selv om mange strømninger brytes i landet og de siste politiske begivenheter kanskje ikke har gjort borgerkrig til en umulighet. Men — slutter Haakonsen sin instruktive artikkel — får Frankrike utvikle seg i fred, kan landet «kanskje komme til å skape den syntese av liberalistisk frihet og sosialistisk rettferdighet som verden tørster etter». Dette er forresten på linje med de ord hvormed dr. Koppang avslutter sin for omtalte kronikk: «Det var en som sa at Frankrike var «inquiète» og redd. Å, så sant dets urolige, flagrende hjerte ville tie et øyeblikk, ville det fra nærmeste nabolag fornemme et løfterikt varsel som et menneske har satt over sin bopel: «Jeg er sannheten, veien og livet». Behøver Frankrike være urolig når dets diktere ber: «Je suis avec le toi! Toi, tu ne mourras pas!»

Haakonsen skriver om den syntese som verden tørster etter. Som det vil forstås av det vi har skrevet og sitert her må det fastslås at «Spektrum»s virke inngår som et ledd i denne syntese. Og hvor er det dog velgjørende i en verden og en tid som tillater en Anker-Goli å misbruke det dyrebare papir med sine fanatiske fantasi-fostre da å møte en slik vilje til forståelse og samarbeid på det positive grunnlag som dette tidsskrift representerer! Dertil kommer at det også som nesten alt som kommer ut på Dreyers forlag estetisk ligger på et meget høyt kulturnivå. Nå får en bare håpe at det vil få en lykkeligere skjebne enn de mange andre forsøk som i tidenes løp er blitt gjort på å holde liknende publikasjoner økonomisk flytende. Det fortjener iallfall å bli en likså stor pekuniær suksess som det nå er det spirituelt-religiøst, filosofisk og kunstnerisk — og vi ønsker det og dets redaksjon et hjertelig:

AD MULTOS ANNOS —!

Eva Dithmer-Vanberg.

Norges katolske Kvinneforbund

holder sitt landsmøte tirsdag 30. mars i festsalen, Akersveien 5. Dagen før landsmøtet, 29. mars, annen påskedag, leses en hl. messe i St. Dominikus kirke. Om aften samme dag vil der bli holdt rådsmøte med formennene i de tilsluttede ledd, for å tilrettelegge sakene for landsmøtet. Om aftenen 30. mars avsluttes møtet med souper i Lærerinnelagets hus. Alle katolske kvinner har adgang både til landsmøtet og soupeen.

En viser til annonse s. 2. I neste nr. av «St. Olav» vil programmet bli kunngjort.

Skinnsyke og nåde

G. Scocozza: «Træet uden Frugt.» Hasselbachs Forlag, Danmark.

Den danske førstepris i «Nordisk Roman-Konkurrence 1945—47» ble delt på de to romaner «Træet uden Frugt» og «Nogle af de Dage». Den førstnevnte av disse prisbelønnede romaner er en rik psykologisk analyse over det destruktive og nedbrytende i en monomans hensynsløse jagen på sin tanks offer.

«Træet uden Frugt» finner sin opptakt ved at en ulykkelig ektemann ved sin unge hustrus dødsleie gripes av en nagende tvil om at hustruen bare har illudert lykkelig. En syk mistanke om at hun har ligget i en annens armer, om at hun har gitt sitt hjerte til en annen enn ham, liver opp i ham i det øyeblikk hans elskede hustru dør fra ham. Hennes død lar ham alene, og med monomanens sykelige trang til å overbevise seg selv, dukker han ned i sin mistanke og mistro.

Han lar hele sitt liv passere revy, han maner fram sine ungdomsdager, sin forlovelsestid og sitt ekteskaps stille lykke. Han leter med mistroens skarpe lupe etter mørke punkter i sin hustrus person og deres lykkelige samliv. Tvilen om hennes troskap mot ham, mistanken om hennes luftige eskapade slipper hos ham løs sjeledypets termitter som eter ut hans lykkes bilde. Han føler seg som offer for en skjebnesvanger spaltning, hans person blir delt i to: en som tror på hustruen, som ønsker å ha minnene om henne og deres stille lykke, og en annen som forlanger undersøkelse, bevis og dom. Den annen person i ham får ham til å dissekere hustruens livsløp, han rekonstruerer og destruerer hennes skikkelse. Han begynner en vill jakt etter beviser om det bedrageri som hans mistro sier ham at hans Marie har begått med hans beste og eneste venn. Han forlanger visshet og forlanger å finne den venn som har sveket ham, og som har beseiret hans egen hustru. Han søker og leter etter vennen, den eneste i verden som kan gi ham visshet om berettigelsen av den mistanke hustruens død har gitt liv hos ham. Møtet med vennen kan imidlertid ikke kaste lys over hans tvil og hans sjelsmørke. Da han til slutt finner veien, er denne død, han har tatt svaret på mistroens truende spørsmål med seg i sin grav.

Den syke mistanke har dermed fått ny næring, og et dyp av vanvidd åpner seg for ham. Mistroen har helt vunnet over ham, han er blitt offer for det nihilistiske element i sin sjel. Dog skal det endelig kastes lys inn over hans mørke, hans tærende uvisshet skal bli til visshet om at han alene har eiet sin hustru, at deres samlivs lykke var virkelig og ren lykke. I en fin og sterk katolsk pater møter den fortvilede mann en logikk som beviser hans mistankes grenseløse tomhet og dumhet, en kraft som overbeviser ham om vennens og hans hustrus uskyld. Paterens skikkelse er tegnet med en sikker hånd, og i hans person er nedfelt den overbevisningens kraft som ligger i en from og god sjelesørgers tallrike erfaringer.

Møtet med vennen kunne ikke kaste lys inn over den ulykkelige enkemanns forpinte sjel, møtet med pateren åpner en skatt han aldri har kjent eller truffet på. Pateren trevler nemlig ikke bare opp den ville knute som skinnsyken og mistroen har knyttet, han trevler opp de tråder som fører inn til sjelens søken om seg selv, og sin egen godhet. I paterens person møter den forpinte et svar

på alle de spørsmål som han i sin jakt etter visshet om andres feil og karakterbrist har latt ligge. Han vinner visshet ikke bare om sin hustrus hengivenhet og troskap, men også om livets sanne innhold og om andre krefter i sjelen enn de destruktive og ødeleggende. Nådens lys har gitt ham klarhet.

Scocozza har med «Træet uden Furgt» levert en stor og rik roman. I sin fortettede spenning og sitt konsentrerte innhold, i språkføringens mørke toner minner den en om ledende franske romaner. Den ligger i innhold og i form nær opp til Mauriacs store romaner, og den er en stor og betydelig roman.

Helge Røstad.

Hec hjemme - -

DOSENT DR. PAULUS SVENDSEN OM SØREN KIERKEGAARD I KATOLSK STUDENTLAG

Katolsk Studentlag holdt møte mandag 16. febr., og etter frammetet å dømme var det stor interesse for kveldens emne: Søren Kierkegaard, Nordens største filosof.

På grunn av pater Thorns sykdomsforfall, bortfalt innledning, og formannen ga straks ordet til foredragsholderen, dosent dr. Paulus Svendsen. Hans foredrag fanget i høy grad tilhørernes interesse for denne merkelige personlighet, denne fanatiske religiøse tenker, paradoksens og lidenskapens mann, dansken Søren Aabye Kierkegaard.

Dosenten belyste forskjellige trekk fra hans barndoms- og ungdomsliv og de mennesker som fikk særlig betydning for ham. Etter store sjelelige kriser i ungdommen utfoldte hans pinte, splittede sinn en forbausende produktivitet, som resulterte i noe av det mest intense forfatterskap vi kjenner. Med «Enten — Eller» ble Kierkegaard med ett berømt forfatter. Så fulgte slag i slag en rekke andre omfangsrige verker, alle preget av en blendende stil, en enestående evne til nådeløs analyse, filosofisk lærdom og sist, men ikke minst en dristig kristen forkynnelse.

Gjennom dosent Svendsens framstilling fikk en et levende inntrykk av Kierkegaards oppgjør med de tre livsformer eller stadier: det estetiske, det etiske og det religiøse.

Estetikeren som anser den blotte nytelse som livets mål og mening og flykter fra ansvar og forpliktende forhold, vil komme til å stille seg selv utenfor livet. Dette er veien til fortapelse. Men kall den ikke bred, sier Kierkegaard, for ingen vei kan bli trangere og mer tornefull enn denne.

Etikeren er mennesket som bygger sitt liv på de absolutte moralske normer. Han gjør vel mot sin neste og oppfyller sine plikter. Hans handel og vandel er plettfri, og alt synes utmerket. Men, sier Kierkegaard, om du gjør rett og skjel for mennesker, men glemmer Gud, kaller du det rettferdighet? Det store ved å være menneske er å kjenne fortvilelsen. For fortvilelsen fører oss til Gud, og det å trenge til Gud er det største. I skildringen av den religiøse livsform hyller Kierkegaard «Troens Ridder», som han kaller typen på mennesket som gir avkall på alt og får alt igjen av Gud. Troen sto for Kierkegaard som uforenlig med fornuften. Å bli en kristen er å gå fra forstanden. Å tro er å kaste seg ut på de 70 000 favners dyp og merke at det bærer.

Den form for kristendom som Kierkegaard fant fram til, var vel meget forskjellig fra den protestantiske kirkes vanlige lære. Den frie vilje f. eks., hevdet han uavkortet. Kristendommen ble for ham et krav som ikke kjente til kompromisser. Det var en kristendom som stilte de aller største krav til den enkelte, til hans tro og liv, hans valg og handlinger.

Kierkegaard oppdaget hulheten i samtidens konvensjonelle kristendom. Hans skarpe polemiske innstilling overfor statskirken førte til en rekke voldsomme, nesten fanatiske angrep; især presteskaperet refset han med hudflengende hån.

Dosent Svendsen sluttet sitt foredrag med å advare mot å ta Søren Kierkegaard til inntekt for noen bestemt filosofisk retning, som så ofte er blitt gjort. Han mente dette var så fjernt fra noen idé hos Kierkegaard, som selv aldri gjorde forsøk på å skaffe seg tilhengere. Hans verker bærer da også preg av en understreket subjektivitet; han rettet ikke sine ord til mengden, men alltid til det enkelte individ.

K. V.

UTLANDET -

KATOLSK PRESSEJUBILEUM

Dagavisen «Luxemburger Wort», det absolutt ledende presseorgan i Storhertugdømmet Luxembourg, kan til våren feire sitt hundre-årsjubileum. Det ble grunnlagt 23. mars 1848 og har siden sitt første nummer ydet store tjenester til Kirken og det luxembourgske fedreland. I anledning av jubileet bebuder bladets redaksjon et festnummer på minst 32 sider til 100-årsdagen.

Blant sine abonnenter teller «Luxemburger Wort» 4/5 av storhertugdømmets husstander, og opplaget er mer enn det dobbelte av alle de fire andre luxembourgske dagsaviser til sammen. Det må vel sies å være ikke så lite av en prestasjon som mer enn ord forteller om bladets enestående posisjon.

Etter innbydelse fra «Luxemburger Wort» vil den «Permanente kommisjon til utgiverne av katolske aviser» denne gangen holde sin årskonferanse i Luxembourg, nærmere bestemt i dagene 5. og 6. mai. Det kan tilføyes at biskop Fallize i sin tid var redaktør av bladet.

Paven taler om de sosiale reformer og arbeidernes rettigheter.

Hs. Hl. paven har nylig mottatt en gruppe amerikanere som hadde vært delegerte ved den konferanse som den store arbeidssammenslutning Bureau International du Travail holdt i Genève. Ved denne anledning kom den Hl. far i sin tale inn på de sosiale reformer og Kirkens stilling til dem. Paven sa bl. a.:

Dere kommer, mine herrer, fra et betydningsfullt møte avholdt av en internasjonal organisasjon hvis mål er å forbedre arbeidernes kår. Dette er uten tvil en uhyre stor oppgave som kunne synes aldri å ta slutt, men det er også en oppgave som appellerer til det menneskelige hjertes edleste følelser.

Historien kan bevitne den enestående interesse hvormed Kirken alltid har fulgt det sosiale problem. Det er ikke fordi den betrakter det som sin oppgave direkte å regulere det økonomiske liv. Men den sosiale og økonomiske samfunnsorden kan skilles ut fra moralen og det er Kirkens rett og plikt å hevde og bekrefte moralens urokkelige prinsipper. Lik fyrtårn reiser de seg på de sosiale kontroversers opprørske hav, og deres gjennomtrengende stråler må føre alle forsøk på sosiale reformer.

Den hederlige arbeider ønsker ikke å forbedre sin stilling på bekostning av andres frihet som for ham må være like så hellig som hans egen. Men han har på bunnen av sitt hjerte et berettiget krav på trygt og helt uavhengig av andre å eie de midler som er nødvendige for at han og hans familie skal kunne leve et liv som er vennskeverdige og i overensstemmelse med hans samvittighet.

Vi er sikker på at dere, mine herrer, erkjenner at alle organisasjoner som går ut på å forbedre arbeidernes kår vil redusere ham til å bli en mekanisme uten sjel og forbli helt ufruktbare hvis de ikke godtar og følger disse prinsipper:

1) har respekt for den menneskelige personlighet i hvert eneste individ uansett hans sosiale posisjon.

2) erkjenne og respektere alle folkeslags solidaritet som hviler på at vi alle tilhører en og samme menneskefamilie skapt av den allmektige Guds kjærlighet.

3) Den individuelle fortjeneste skal underordnes det felles beste så at alle på like fot kan konkurrere om fellesskapets goder.

Når sinnene er gjennomtrengt av disse sannheter vil den arbeidende menneskemasses kår forbedres. Ingen statsmakt kan noen gang erstatte menneskeånden. Dette budskap er vår religions hellige misjon. Den stat hvis grunnvoll hviler på moral og religion vil alltid være beskyttet av moralen og religionen, og den vil alltid beskytte og forsvare arbeiderne.

Tallet på de katolske misjonærer fordoblet på de siste 30 år.

Til tros sfør alt det som har hendt i krigsårene og tiden før og etter, med forfølgelser i forskjellige land og dårlige konjunkturer, har der i misjonslandene som står under kongregasjonen for troens utbredelse lyktes å øke tallet på misjonærer til nesten det dobbelte i tiden 1917—47. I 1917 var der ca. 12 000 prestere og 27 000 søstre i fullt virke på misjonsmarken. I 1935 var tallet øket til henholdsvis 16 000 og 38 000, og ved utgangen av 1947 har kongregasjonen oppgave over 22 000 prestere og 54 000 ordenssøstre.

Særlig bemerkelsesverdig er det at U.S.A. har rykket inn på førstestlassen i nummerrekken. Tidligere kom de fleste misjonærene fra Frankrike, Belgia, Holland, Tyskland, Spania og Italia i den rekkefølge som her nevnt.

En annen vesentlig endring, skal ifølge Vatikanets egne opplysninger, være den sterkt økede misjonsinnsats fra legfolkets side idet både kvinner og menn har utfoldet sitt legmanns apostolat i aktivt misjonærarbeid. Organisasjoner som «Ad Lucem» i Frankrike og «Aucam» i Belgia har hatt kurser for intellektuelle med henblikk på legmanns apostolat i misjonslandene.

Mens dette i og for seg er gode nyheter, understreker Vatikanet at tallet på misjonærene enda er langt for lite i forhold til oppgaven. I Bengal i India f. eks. må én prest alene ha omsorg for 9000 kristne innenfor et misjonsområde på 1.5 millioner ikke-kristne.

Trekningsliste for basaren i Urtegaten 31

Støvler og sokker: gj. 1022, Ruud, Kjøbenhavnsgt. 13. — To nipsfigurer: gj. 327, Bjoness, Brinkensgt. 61. — Keramikkfat: gj. 1173, Mére Zoë, St. Josefs Institut. — Tegning: gj. 916, Valente, Lakkegt. 14. — Maleri: gj. 129, Thorolf Bang, Eckersbergsgt. 53. — Håndmalt fat: gj. 901, Moen, Granstuvn. 13. — Grønn duk: gj. 653, Anna Johansen, Oppsal, Granhus. — Muffe: 36, frk. Borck, Dovregt. — Kjelke: gj. 5, fru Norenberg. — Fire bokser maling: gj. 1168, Vår Frue Hospital. — En kanne lakk: gj. 384, pastor Høgh. — Lysekrone: gj. 198, Andreas Pedersen, «Duen». — Grønn skål med duk: gj. 1053, K. Martinsen, Markensvn. 2. — Badespeil: gj. 1134, fru Mathilde Hansen, Kanslergt. 8. — Permanent I: gj. 326, Margit Nordby, Havegt. 46. — Permanent II: gj. 1272, André Bongard. — Sort lommebok: 124, Leif Thielemann. — Rod pung: gj. 319, Elsa Oroskov, Ole Jac. Brochsgt. 5. — Tollekniv: gj. 842, Ella Hauge, Hammergt. 7. — Bok m/perm: gj. 404, Gottfr. Geist, Refstad. — Puff: 84, fru Tangen, «Metropol Hotel». — Håndarbeider I: gj. 1292, Eva Semb, Kolbjørnsensgt. 13. — Håndarbeider II: gj. 1115, fru Kvamme, Tøyengatens Tobaksforretning. — Håndarbeider III: gj. 315, fru Damhof, Ullevålsvn. 79. — Mørk lampe: gj. 156, ekspeditør Pettersen, «Duen». — Dekorasjonshylle: 191, fru Tangstad. — Skjorte: gj. 419, W. Kristensen, Rikstelef, Oslo. — Bruin lommebok: 154, Moder Antonia, Urtegt. 31. — Lampe og brikke: gj. 136, Berit Storaker, Strømsvn. 22. — Kaminlampe: gj. 16, Erling Mikkelsen, Bygdo Allé. — Kaffevarmer I: gj. 615, a/s G. Bjercke. — Kaffevarmer II: gj. 535, Olga Meder, Stensberggt. 23. — Brødboks: gj. 561, Frida Kristensen, Hegdehaugsvn. 14. — Salstbestikk: gj. 1185, Mére Zoë. — Dukke i vogn: gj. 604, frk. Bertol, Schandorfsgt. 2. — Congoleumsteppe: gj. 1005, Stokkeland. — Votter I: gj. 820, fru Bronder, Vår Frue Villa. — Votter II: 42, G. Sorum. — Fat m/ost: 294, fru Jaffe. — Ildfast fat: gj. 949, Vår Frue Hospital. — Babyjakke: 154, Soster Ferdinanda. — Seks kniver: 313, pater Thorn. — Seks håndklær: gj. 564, Aggi Vibe, Holtegt. 16. — To håndklær: 263, fru Straith Solberg, telef. 55 77 63. — «Sangen om Bernadette»: gj. 333, frk. Inger Carelius. — En rye og to forleggere: gj. 331, frk. Inger Carelius. — Dameundertøy: gj. 1359, Mogens, Thorsen 31. — Bolle m/egg: gj. 324, fru Asta Martinsen, Ole Jac. Brochsgt. 5. — Spisebestikk: 373, frk. Martha Lühhenschloss. — 50 kroner: 130, fru Olga Tomter, Vidarsgt. — Sofapute: gj. 255, Thordis Pedersen, Motzfeldtsgt. 30. — Duk og kopper: gj. 578, fru Sutter, Waldem. Thranesgt. 16. — To par strømper: gj. 220, fru Emmy Thornes, Skogholdtvn. 1. —

OBS.! **OBS.!**
TIL MENIGHETENE I OSLO
«Ungdommen TAR ordet»
torsdag 8. april kl. 20 i Foreningslokalet, Akersv. 5.
 Alle må møte. Gratis entré!

ST. OLAVS KIRKE, Oslo, Akersveien 5
 English sermons by Rev. Fr. P. Lowry:
Wednesday, 10th March 7 p.m.:
 «What think Ye of Christ?»
Wednesday 17th March 7 p.m.:
 «Jesus Christ — God and Man.»

FASTEPREKENER
 i St. Olavs kirke hver søndag i fasten kl. 19
 ved pastor Alf Høgh.
 Emner:
 V. «Nattverdsal og Getsemane».
 VI. «Lidelsens natt».
 VII. «Lidelsesvegen».

FASTEPREKENER i St. Halvard Kirke
 holdes av soknepresten pater Novatus Hutjens
 under høymessen kl. 10.30 på søndagene:
 7. mars: «Treet uten frukt».
 14. » «Veien til livet».
 21. » «Kjærlighetens lov».

CONFÉRENCES FRANÇAISES
 PAR LE PÈRE A. J. LUTZ. O.P.
 Chaque mardi de carême à 20 heures.
 Dans la chapelle des soeurs de St. Joseph, Akersveien 4.
 9. mars: IV. Le règne de Dieu et les nations unies.
 16. mars: V. Amis et adversaires du règne de Dieu.
 Entrée: Libre.

FASTEPREKENER
 i Jesu Hjerterkirken, Stabekk
 i høymessen, hver søndag i fasten kl. 10.45
 ved pastor Alf Høgh.
 Emner:
 III. «Gud og Satan».
 IV. «Jesus og Judas».
 V. «Er du Kristus, da si oss det».

**HJEMMELAGET
ITALIENSK MAKARONI**

G. Battistoni

Utsalg:

Bjordam kaffeforretning
Bygdø Allé 3 - Tlf. 44 80 81 - Oslo

Trykksaker — Protokoller
Kontorrekvisita

WITTUSEN & JENSEN A/S

Tlf. 42 18 80 (centralbord) - Oslo

OSCAR J. HANSSEN

Haugesund

Brilleoptik — Fotooptik

J. L. NERLIEN A-S

NEDRE SLOTTSGT. 13 - OSLO

ALT I FOTO

FREDRIK HVEDING

Tekn. Kem. Fabrikk og Farvehandel
Kirkegt. 3, Oslo

Telefon: butikk 42 30 63
kontor 42 15 22 - 41 60 79

KJØP

DERES

KAFFE

hos

Gunder Strømme, Kristiansand

**HANS KARLSEN
MALERFORRETNING**

Utfører all slags
malerarbeid.

Tordenskjoldsgt. 6 B.
Tlf. 41 07 76 — Oslo

NEBB

er stedet for
alt elektrisk

Ø. Slottsgt. 8, Oslo Telefon 42 19 54

Thomas Christiansen
Frukt en gros og en detail
Dronningensgt. 33 - Tlf. 5544
KRISTIANSAND S

TAPETHUSET

Tordenskjoldsgt. 6 b, Oslo.

Tlf. 41 07 76.

Tapeter — Linoleum.

Eivind Brosstad

Såpefabrikk

Telefon 42 67 04

Vognmannsgt. 8 - Oslo

Alt for sykepleien

Spesialforretningen i

RUSTFRITT STAL

for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II (Morgenbl. gård)

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

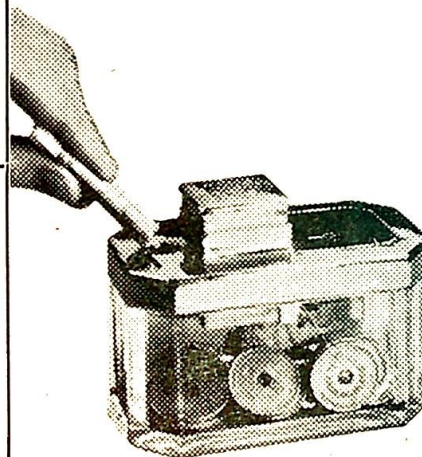
T. S. JACOBSEN

Begravelsesbyrå

Ullevålsv. 1, Oslo.

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 85 50 - 69 43 72

„KLAR”

Fåes i banker over hele landet

Skadeforsikring

Brann - Innbrudd
Glass - Vannledning
Huseieransvar - Hus-
leieavbrudd etter brann

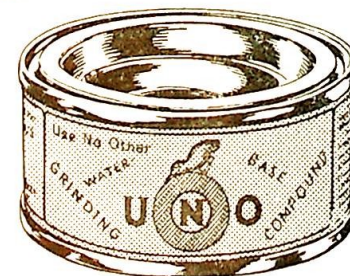
Johan Olsen & Sønner

Murmester og entreprenørforretning

Kongensgt. 17, Oslo.

Etabl. 1896.

Telf. 42 50 85 - 42 52 23

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**